

NOTAT

Til:

Aslaug Mikkelsen, Per Ramvi

Kopi:

John Branem Møst

Sak: 2009/3751

Dato: 21.05.2010

Balansert omstilling for utvikling 2010 - 2012, Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger - rapport styrebehandling juni 2010

Vi viser til behandling av "Balansert omstilling for utvikling" i styret ved Universitetet i Stavanger samt notat datert 26.02.2010 ang. oppfølging av styrevedtak.

Vedlagt ligger rapport fra Arkeologisk museum. Balansert omstilling for utvikling og vedlagte rapporten er behandlet i ledermøter, lokalt LHAU den 29.04.2010 og 11.05.2010 og i museumsrådet ved Arkeologisk museum den 17.2.2010 og 12.5.2010.

Til orientering er notat fra arbeidsgruppe for kulturminnevern også lagt ved.

Arne Johan Nærøy
Museumsdirektør

Tor Vestrheim
Avdelingsdirektør

Saksbehandler: Arne Johan Nærøy, tf.: 51 83 26 96

Vedlegg

1 Rapport arbeidsgruppe, kulturminnevern

Kopi til:

Museumsrådet, Arkeologisk museum

Ledergruppen

LAHU, Arkeologisk museum

Styresak 6/10

Balansert omstilling for utvikling – 2010 - 2012 Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger

25.05.2010

Innledning/sammenfatning

Arkeologisk museum - økonomi – 2010 – 2012

Budsjett 2010 – 2012

Eksternt finansiert virksomhet – 2010 – 2012

Budsjett for eksternt finansiert virksomhet

Inntekter fra publikumstilbudet

Stiftelsen Ullandhauggarden

Eksterne inntekter – handlingsplaner og tiltak

Vurdering av styrevedtak

Innledning

Konsekvenser for aktivitet

AM Handlingsplan

Virkemiddelbruk

Styrking av AM satsninger

Styresak 6/10

Balansert omstilling for utvikling – BOFU 2010 - 2012

Arkeologisk museum (AM), Universitetet i Stavanger (UiS)

Innledning/sammenfatning

Styret ved UiS satte i 2009, etter initiativ fra universitetsdirektøren, i gang ”Balansert omstilling for utvikling 2010 – 2012” for å bedre balansen mellom lønns- og driftsutgifter for å utvikle kvaliteten i virksomheten.

AM har gjennom strategisk plan, handlingsplan, disponeringsskriv og årsplaner lagt grunnlaget for virksomheten og løftet frem satsningsfeltene nytt formidlingsbygg, nettverksarbeid, kildesikring og ny basisutstilling. Satsingene har vært fundamentert i vår basisbevilgning samt fra oppdragsinntekter og ekstrabevilgninger gitt etter søknader. Behov for økning i driftsmidler har også ligget til grunn for en gradvis reduksjon av antall ansatte. Museet har samtidig argumentert overfor KD for en økning i basisbevilgning for å utvikle museet.

Personalet ved AM utfører formidling, samlingsforvaltning som er en nasjonal oppgave, forskning, undervisning og oppdragsvirksomhet med utgangspunkt i kulturminner fra forhistorien og middelalder samt administrasjon. En del av oppgavene er lovpålagte, men finansiert gjennom basisbevilgning samt eksternt finansierte oppdrag. AM skal utføre oppdrag for å utvikle et tverrfaglig kompetansemiljø samtidig som oppdragene sikrer finansiering av museet.

AM står foran spennende utfordringer. Den viktigste er utviklingen av universitetsmuseet som del av UiS. AM sine strategiske satsinger er viktige ledd i dette, og må være basis for håndtering av bofu-prosessen.

Styret vedtok 12. februar 2010 en reduksjon på tre årsverk i 2010 i tråd med AM sin anbefaling, og ber i tillegg om plan for ytterligere reduksjon av fire årsverk i 2011-2012. I tillegg blir det bedt om en plan for økning av eksternt finansiering. I brev fra administrasjonen ved UiS blir det presisert at museet tar utgangspunkt i styrets vedtak, men også egne vurderinger av hva som er mulige og rasjonelle tiltak.

Som grunnlag for videre behandling har museet i etterkant av styremøtet foretatt en grundig gjennomgang av drift og økonomi, også i samarbeid med avdeling for økonomi og virksomhetsstyring (AØV). Endringer er gjort fra AM i tråd med kommentarer fra administrasjonen. I tillegg til vurdering av tiltak i tråd med styret sitt vedtak inneholder dette notatet vurderinger og forslag med utgangspunkt i AM sitt opprinnelige forslag samt flere forslag til tiltak for å forbedre driften av museet.

AM sin økonomi vil være i balanse i de nærmeste årene. I en slik situasjon synes det å være uheldig og vanskelig å si opp ansatte eller redusere bemanning i et slikt omfang som er skissert i styrevedtaket. En eventuell reduksjon på total sju stillinger som utgjør 12,3 % av bemanning vil også være alvorlig for kvaliteten i driften av Arkeologisk museum.

I 2010 er 16 av våre 68 ansatte fylt 60 år og av disse er ni vitenskapelige stillinger. Det er derfor stor risiko for at naturlig avgang særlig vil ramme vitenskapelig gruppe, hvis dette blir viktigste middel til nedbemanning.

Det er en reell risiko for at grunnlaget for satsningen på AM som formidlingskanal og utstillingsvindu for UiS vil bli svekket. Fagpersonalet er et viktig grunnlag for museets gjennomføring av arkeologiske undersøkelser i Rogaland. En reduksjon vil medføre at museets evne til å gjennomføre våre forpliktelser i forbindelse med arealutvikling i Rogaland blir svekket. Reduksjon blant vitenskapelig gruppe vil også være svært negativt for universitetets forskningssatsning.

AM sitt standpunkt er derfor fortsatt at museet har tilstrekkelig økonomi til å håndtere en bemanning i tråd med museets opprinnelige forslag til reduksjon og samtidig vil være i stand til å opprettholde fremdrift i universitetets satsninger for museet.

Museets forutsetninger og tiltak for dette er:

1. Forutsetninger:

- Budsjett i balanse for 2010-2012.
- Volum for oppdrag beregnes årlig til 16,5 mill. med tilbakeført overhead på 4,8 mill.
- Lønn på 8,6 mill for årsverk finansiert av oppdrag dekkes gjennom direktepostering i prosjekt (3,8 mill.) og overhead (4,8 mill.).
- Drift beregnes til 5,4 mill. kr som utgjør ca. 18 % av budsjett.

2. Tiltak for økonomi og strategiske satsninger 2010-2012:

- Engangsbevilgning fra KD for 2010 på 2 mill videreføres ikke for 2011-2012.
- Nedbetaling av underskudd fra 2009 skjer i 2010 gjennom vakanser i stillinger.
- Bemanning reduseres med tre årsverk i løpet av 2010.
- Handlingsplaner for virksomhet som gir eksterne inntekter utarbeides.
- Handlingsplan for AM holdes uendret for 2010, men må vurderes ved årsskiftet 2010/2011.
- Bruk av Bofu-virkemidler for å styrke museets strategiske satsninger og drift.

Arkeologisk museum - økonomi - 2010 – 2012

Budsjett 2010 - 2012

Museet har årlig bevilgning på 25 mill. kroner. I tillegg kommer budsjetterte inntekter fra publikumstilbudet på 3,2 mill. kroner. Engangsbevilgning fra KD på 2 mill. kroner for 2010 er ikke forutsatt videreført. Bortfall av bevilgningen for 2011 og 2012 er planlagt finansiert ved inndragning av 3 årsverk i 2010.

Museet gikk i 2009 med vel en mill. kroner i underskudd. Dette skyldes etter museets oppfatning i stor grad sammenslåingen med UiS, og de valg som ble foretatt i forhold til bemanning og drift. Flere av valgene har det vært enighet om og har ført til bedring i tjenestene, men også økte kostnader ut over det AM ville budsjettert med som selvstendig institusjon.

Merforbruket fra 2009 på en mill kroner er forutsatt innspart i 2010 ved å holde vakante stillinger ledige. Faste driftskostnader ut over lønn er holdt konstant på 5,4 mill. kroner gjennom perioden, dvs. om lag 18 % av totalbevilgningen pr år. Dette er vesentlig høyere enn beregnet gjennomsnitt på mellom 8 til 10 % for Universitetet generelt. Forutsetningene i budsjettene blir styringsparametre i perioden 2010-2012.

Eksterne inntekter ved museet har i årene 2005-09 gjennomsnittlig vært på i underkant av 20 mill. kr. For årene 2010-12 budsjetterer AM med et årlig volum på 16,5 mill. kr. i eksterne inntekter. Under forutsetning av uendrete marginer, reduseres dermed risikoen ved oppdragsvirksomheten betydelig.

Alle tall i hele 1.000.000 kroner.

Tekst	2009	2010	2011	2012	Totalt	Merknader
Bevilgning	-24,2	-25,1	-25,1	-25,1	-100	
Tilleggsbevilgning	-1,8	-2			-4	
Publikumstilbud	-3,2	-3,2	-3,2	-3,2	-13	
Inntekter	-29,2	-30,3	-28,3	-28,3	-116	
Lønn fast ansatte finansiert av bevilgning	20,2	23,2	21,2	21,2	86	Reduksjon 3 åv. 2011
Midlertidig ansatte	2,3	1,7	1,7	1,7	7	
Redusert lønn midlertidig 2010		-1,1			-1	Vakanser
Lønnsrefusjon	-1				-1	
Andre driftskostnader	6,8	5,4	5,4	5,4	23	
Lønn fast ansatte finansiert av prosjekter	11,6	8,6	8,6	8,6	37	
Herav fast lønn fakturert på prosjekter (konto 5990)	-4,8	-3,8	-3,8	-3,8	-16	
Overhead mv. fra prosjekter	-4,8	-4,8	-4,8	-4,8	-19	
Kostnader	30,3	29,2	28,3	28,3	116,1	
Resultat ordinær basisfinansiert virksomhet	1,1	-1,1	0	0	0	

Eksternt finansiert virksomhet 2010-2012

AM er oppdragsorientert og har utført oppdrag innenfor kulturminnevernet siden museet ble opprettet. Oppdragsvirksomheten har mange siktemål. Internt sikres den tverrfaglige sammensetningen av staben og videreutvikling av kompetansemiljøet. Oppdragene er vesentlige for museets finansiering. Museet utfører gjennom oppdragsvirksomheten nasjonalt prioriterte oppgaver i kulturminnevernet, og gir i tillegg universitetet særskilt og positiv oppmerksomhet som ikke skal undervurderes.

Tiltakshavere har dekningsplikt for arkeologiske undersøkelser etter kulturminnelovens (kml) § 10. Dette ble fastslått i høyesterettsdom i 2007 i "Kvåle-saken". Dette var en prinsipielt viktig dom for de arkeologiske universitetsmuseene. Utgangspunktet var et prosjekt der tiltakshaver ikke betalte for undersøkelsen AM hadde gjennomført med begrunnelse i en egen tolkning av kml § 10. Dommen medførte at AM måtte endre budsjetteringsmodell fordi Høyesterett mente at andre modeller gav bedre beregningsgrunnlag for

årsverksfastsetting. Den viktigste endring var at tid til forskning ble trukket ut av beregningsgrunnlaget. Kompetanseutvikling ble ikke sett på som en del av tiltakshavers dekningsplikt. Dette utgjør om lag en mill kroner årlig som det er tatt høyde for i nye budsjetter. Samtidig blir det i den nye budsjettmodellen benyttet posteringer av direkte utgifter som gir bedre dekning for prosjektutgifter. Det er et prinsipp at budsjettene kun skal dekke de faktiske utgiftene (direkte/indirekte) museene har til undersøkelsene.

Budsjett eksternt finansiert virksomhet

Rammebudsjettet for eksternt finansiert virksomhet for 2010 til 2012 er basert på sammenstilling av prosjektene vi har under arbeid og planlegging samt statistikk fra tidligere år. De nye kalkylene for budsjettering av arkeologiske undersøkelser f.o.m. 1.1.2009 er lagt til grunn, samt forutsetninger om antall timer planlagt utført av hhv. museets fast ansatte, ansatte direkte i prosjekter og beregnet overhead.

Prosjekt - fordeling av inntekter og utgifter

Prosjekt	Totalt	Museumsad.	Samlinger	Konservering	Formidling	Fornm.vern
Brutto inntekter fra oppdrag	16 570			3 103		13 467
Lønn fast tilsatte i prosjekt	-3 833			-1 805		-2 028
Lønn midlertidig tilsatte i prosjekt	-5 200			0		-5 200
Overhead (OH) - arkeologisk museum *)	-4 313			-605		-3 709
Overhead - avdeling for økonomi og birsomhetsstyring	-359			-73		-286
Dekningsbidrag *) (DB)	-462			-468		-6
Andre driftsutgifter (varer og tjenester)	-2 386			-136		-2 250
Totale kostnader prosjekt	-16 570			-3 103		-13 467
Overført basisfinansiert virksomhet *)	-4 775			-1 072		-3 703

Fordeling av lønn – eksternt finansierte stillinger

Fordeling lønn eksternt finansiert	Totalt	Museumsadm.	Samlinger	Konservering	Formidling	Fornm.vern
Fast tilsette prosjektfinansiert	-8 608	-463	-801	-2 457	-529	-4 358
Fast lønn fakturert i prosjekt	3 833	0	0	1 805	0	2 028
Netto faste lønnskostnader som dekkes ved OH, DB	-4 775	-463	-801	-652	-529	-2 330
Dekningsbidrag	4 775	0	0	1 072	0	3 703
Totalt	0	-463	-801	420	-529	1373

Eksternt finansiert virksomhet er vesentlig for museets økonomi. Budsjettet for arkeologiske undersøkelser i 2010 og 2011 inkluderer pr. 1.4.2010 kontrakter for vel 21 mill. kroner, naturvitenskapelige eksterne oppdrag ca. 1 mill. kroner og konserveringskontrakter på 1,6 mill. kroner. Nye arkeologiske undersøkelser på ca. 10 mill. kroner er under forberedelse.

Inntekter fra publikumstilbudet

Budsjettet for publikumstilbudet er justert i forhold til disponeringsskriv for 2010. Ut over disse justeringene står det opprinnelige budsjettet pr. 1.1.2009 ved lag, ettersom bemanning, varekjøp mv. er dimensjonert ut fra dette. Tabellen under viser det justerte budsjettet. Denne delen av virksomheten skal evalueres slik det er skissert i forslag til tiltak nedenfor. Budsjetttrammene kan derfor endres etter gjennomføring av dette arbeidet.

Publikumstilbud 2010	Billetter	Museums- butikk	Publikums- tilbud	Kafé, utleie mv.	Jernalder gården	Totalt
Inntekter salg	300	600	900	900	800	2 600*
Utgifter varekjøp		-350	-350	-550		-900
Varefortjeneste (DB 1)	300	250	550	350	800	1 700
Utleie				540		540*
Netto inntekter (DB 2)	300	250	550	890	800	2 240
Lønnskostnader			-1 992	-1 155	-963	-4 110
Andre kostnader				-25	-25	-50
Nto. utg./innt.			-1 442	-290	-188	-1 920
Løyving			1 442	290	188	1 920
Nto. utgifter			0	0	0	0

* Inntekter fra salg og utleie overført basisbudsjett – 3.140.000,-.

Når det gjelder både besøkstall og salgsinntekter er dette avhengig av utstillinger og aktiviteter, stramme budsjetterammer gjør dette til en særlig utfordring. Eventuelle utstillinger med produksjons- og driftskostnader ut over den fastsatte budsjetterammen på 0,6 mill. kroner må derfor finansieres ved eksterne inntekter (sponsorer mv.).

Stiftelsen Ullandhauggarden (SU)

Arkeologisk museum leier Jernaldergården på Ullandhaug av Stiftelsen Ullandhauggarden for formidling av livet i folkevandringstiden. Stiftelsens formål er å legge til rette for forskning og formidling ved Jernaldergården. Inntektene i et normalår vil være leieinntekter og tilskudd med til sammen vel kr. 400 000. Utgiftene vil være knyttet til drift av stiftelsen og tilrettelegging for forskning og formidling ved Jernaldergården. Regnskapet for 2009 viser et underskudd på i underkant av kr. 8 000. Arkeologisk museums engasjement er formidling fra gården og drift av stiftelsen og utgjør en svært viktig del av AM sin samlede formidling.

Formidling. Besøket var i 2009 vel 20 000. Ut fra erfaring fra tidligere år budsjetterer AM med inntekter på 800 000 kr. og utgifter med kr. 1 188 000 inkl. husleie. Dette innebærer at AM dekker kr. 388 000 over basisbevilgningen.

Drift av stiftelsen. Ansatte ved museet bruker til sammen 10-12 ukeverk per år på administrasjon, regnskap og vedlikehold.

Risiko. Eiendom og stiftelsens drift er stiftelsens eget ansvar. Museet vil kunne regulere aktiviteten på Jernaldergården i forhold til vår satsning. Vi ser imidlertid Jernaldergården som en viktig arena for formidling, og ønsker å legge forholdene til rette for økt aktivitet og økte inntekter for museet. Vi anser risikoen ved vår formidlingsaktivitet på Jernaldergården oversiktlig og håndterbar.

Eksterne inntekter – handlingsplaner og tiltak

I tråd med museets og UiS sin mål for finansiering er museet bedt om å vurdere hvordan andelen eksterne inntekter kan økes. Dette omfatter nåværende eksternt finansiert virksomhet, samt nye eller lite benyttede kilder til finansiering. Tre arbeidsgrupper har vært nedsatt for å vurdere eksternt finansiert virksomhet. Dette er et innledende arbeid for å identifisere innen hvilke deler av virksomheten det er muligheter for å gjøre endringer som vil gi effekt i forhold til økonomi og kvalitet.

Tiltakene som skisseres er primært gjennomgang av interne rutiner og strategier for å gjøre AM bedre rustet til å få større effekt av oppdrag og virksomheter museet i dag arbeider med. AM har valgt dette fremfor å bruke store ressurser på i denne sammenhengen, å vurdere nye arbeidsfelt med usikkert resultat. Dette er et langsiktig arbeid som museet vil arbeide videre med å konkretisere.

Kulturminnevern inkluderer arkeologiske undersøkelser, eksterne naturvitenskapelige oppdrag og ulike konserveringsoppgaver, og faste oppgaver i samlingsforvaltning. Arbeidsgruppen har pekt på at AM må arbeide med å videreutvikle alle sider av **prosjektstyring** for å bedre intern samhandling, prosjektfullføring og sikre økonomien. Det er også pekt på behov for bedring av **infrastruktur**.

De arkeologiske universitetsmuseene arbeider med flere **nye finansieringskilder** for samlingsforvaltning som vil påvirke museenes økonomi, bl.a. gjennom Universitet- og høyskolerådet -museumsutvalget og universitetsmuseenes IT-organisasjon (MUSIT). Det er realistisk at deler av tiltakene skissert nedenfor vil kunne bli en realitet i perioden, men det er ikke mulig å beregne nøyaktig omfang.

De arkeologiske universitetsmuseene utfører lovpålagte oppgaver delegert fra Miljøverndepartementet (MD) i *kulturminneforvaltningen*. Oppgavene er imidlertid finansiert over grunnbevilgning fra Kunnskapsdepartementet (KD). Dette gjelder samlingsforvaltning og saksforberedelse for Riksantikvaren (RA). Finansiering er under utredning av KD og MD. AM har spilt inn behov for dekning av to stillinger som må tilføres museets grunnfinansiering. RA vil også i nær fremtid gi instruks til fylkeskommunene om å inkludere finansiering av deler av museenes oppgaver mot tiltakshaveres dekningsplikt etter kulturminnelovens § 9.

Med utgangspunkt i Stortingsmelding 15 – *Tingenes tale* - er det gjennom NFR bevilget 2,3 mill. kr, til et forprosjekt øremerket universitetsmuseene med sikte på økt forskning med utgangspunkt i samlingene. Museene arbeider med å forme søknader til et større NFR- forskningsprogram. Programmet har potensial for prosjektfinansiering av fast ansatte og stipendiater.

I forbindelse med utredningen *Nasjonal digitalt universitetsmuseum* (NDU), er det utredet forslag om en større organisasjon med et vesentlig finansieringsgrunnlag. Museene er gjennom UHR-museumsutvalget i drøftinger med KD om organisering av NDU og plassering av stillinger ved museene. Dette har sammenheng med universitetsmuseenes IT-organisasjon (MUSIT) og drift og finansiering av denne. MUSIT har fremmet forslag om at NDU skal tilføre museene og MUSIT midler til faste stillinger. Videre utarbeider universitetsmuseene prosjektsøknad til NFR vedrørende digitalisering av de vitenskapelige arkivene.

Tiltak:

- Gjennomgang av prosjektstyring (AM/AØV) innen 1. september
- Aktivt arbeid mot nye finansieringskilder 2010
- Infrastruktur – prioriteringsliste innen 1. september

Formidlings- og publikumsvirksomheten vil stå fremfor en utfordring de neste årene når **nybygget** ved AM skal realiseres. Her må museet ha en nøktern målsetting om å opprettholde besøkstall og inntekter i perioden nybygget skal realiseres. Samtidig må museet arbeide med utvikling av organisering og effektivisering av **publikumsvirksomheten** når det gjelder publikumsmottak, formidling, utleie og drift av kafé. Det blir også pekt på at Jernaldergården har et svært godt potensial for utvikling, men det vil kreve bedre organisering og driftsutvikling fra museet for å ta ut dette potensialet.

Forslaget *momsreduksjon for museer* er ute til høring og UiS har avgitt uttalelse. Det er ikke forventet en vesentlig påvirkning av museets økonomi, men vil være et bidrag særlig mot publikumsaktiviteten ved museene. Forskrift vil foreligge juli 2010.

Tiltak:

- Handlingsplaner for publikumsvirksomhet
  - Drift av kafé innen 17. juni
  - Publikum/resepsjon innen 31. august
- Plan for drift i forbindelse med nybygg innen 31. desember

Forskning, publisering og undervisning er viktig å utvikle videre i årene fremover etter at AM er blitt et universitetsmuseum. Det blir pekt på at det står sentralt å fullføre arbeidet med å utvikle en **forskningsstrategi** for museet. Den vil bli fullført i 2010. Videre er museet inne i to viktige satsninger på forskning, der en er **NFR-satsingen** med utgangspunkt i forvaltningsvirksomheten og en i utvikling av et UiS-programområde. Begge disse er satsninger for 2010. Forslag til UiS-programområde forskning er pt. avlevert. Museene vil i fellesskap fremme søknad mot NFR våren 2011 i henhold til fremdriftsplan. Det er også pekt på at museet må utvikle den **forskningsadministrative** siden i forhold til planlegging og gjennomføring av forskningstid og administrative rutiner. Dette må gjennomgås internt og i samarbeid med sentral forskningsadministrasjon. Forlaget og redaksjonsutvalget må profesjonaliseres ytterligere for å utvikle våre publiseringskanaler og rutiner. AM har i perioden 2000 til 2010 gjennomført vel 80 arkeologiske undersøkelser. Rapporter og funn fra undersøkelsene har et stort potensial for vitenskapelige publikasjoner som må gjennomgås med sikte på å øke publisering.

Tiltak:

- Fullføre strategisk forskningsplan og temadelplaner innen 31. desember
- Strategisk arbeid mot NFR satsning innen 31. desember
- Forskningsadministrasjon innen 31. september

Vurdering av styrevedtak

Innledning

Personalet ved AM er tverrvitenskaplig sammensatt for å håndtere museets funksjoner og for å utvikle våre satsingsområder. Relativt mange ansatte er finansiert gjennom oppdrag. Museet har langsiktig arbeidet for overføring av ansatte til basisbevilgning. Dette ble det argumentert med overfor KD i forbindelse med sammenslåingen med UiS. Samtidig har AM redusert bemanningen det siste tiåret for å redusere risiko og bedre forholdet mellom drift og lønn slik intensjonen er i bofu-prosessen. På AM bidrar alle ansatte både i basisvirksomhet og i oppdrag. Dette handler både om økonomi og bruk av administrativ og faglig kompetanse. Alle fast ansatte har samme stillingsvern.

Bofu-prosessen har så langt ikke identifisert spesifikke behov for nedbemanning ved AM på grunn av reduksjon i aktivitet. Aktivitetsnivået er høyt på museet og intensjonene i års- og handlingsplanen er slik at økning i bemanning ville være ønskelig. En eventuell reduksjon i stab på total 7 stillinger som utgjør 12,3 % av museets bemanning vil utgjøre en reell risiko for reduksjon i kvaliteten i driften av Arkeologisk museum som universitetsmuseum.

Styret ved UiS har pekt på et generelt behov for å redusere bemanning for å redusere risiko i virksomheten. Ved ytterligere reduksjon i bemanning ut over museets forslag, vil museet imidlertid bli vesentlig svekket administrativt, faglig og økonomisk. Det er en reel for at risiko at det vil gå ut over flere av de strategiske satsningene museet er inne i. Museet vil i tillegg miste fleksibilitet i drift der fagkompetanse veksler mellom faste- og prosjektoppgaver fordi færre har mulighet for en slik veksling. Dette svekker også inntektsgrunnlaget. AM vil også få en økning i midlertidige ansettelser i prosjekter for å ivareta prosjektoppgaver. Her ligger det flere problem i forhold til midlertidige ansettelser og nødvendig kompetansekontinuitet som er stikk i strid med politiske intensjoner for arbeidslivet.

Konsekvenser for aktiviteten ved AM

Når det gjelder konsekvenser for aktivitet vil AM ut over en generell svekkelse av museet, særlig peke på følgende:

Universitetet i Stavanger sitt utstillingsvindu

AM har et stort potensial for UiS som profesjonell formidlingsarena til å formidle aktiviteter og kunnskap produsert ved UiS. Intensjonen er å utvikle dette i årene som kommer. Det er avdeling for *formidling* som ivaretar formidlings- og publikumsvirksomhet med utstillinger, skoletjeneste, publikumsaktiviteter, museumsbutikk, utleie- og arrangementsvirksomhet. Museet har årlig om lag 45000 besøkende. AM leier Jernaldergården Ullandhaug som målretter aktivitet mot lokalbefolkning og turisme, og særlig cruiseturisme. Avdelingen har 18 fast ansatte fordelt på 14,8 år. Redusert bemanning vil gi økt risiko for at AM ikke klarer å opprettholde god kvalitet på formidlingen og utvikle formidlingsarenaen som UiS trenger mot sentrum i Stavanger og regionen.

Forskningssatsning

Forskning er av grunnleggende viktighet for all annen aktivitet ved AM og for UiS. Forskerne er fordelt i flere avdelinger, men primært i avdeling fornminne og samling. Forskingen ved AM er inne i en god utvikling bl. a. som en effekt av sammenslåing med UiS, gjennom økning i publisering med påfølgende publiseringssinntekter. AM har i dag 20 vitenskapelige ansatte hvor fire er i administrative stillinger. Det er en vesentlig risiko for at en nedbemanning i tråd med styrets intensjon vil svekke forskning ved AM vesentlig. Reduksjon i forskningsstaben vil svekke den faglige kvaliteten ved museet, svekke den kvantitative stigning i produksjon av tellekantspoeng samt hemme muligheten for å innhente flere eksterne forskningsmidler fra NFR og EU. Alle deler er i mot den satsning på publisering, ekstern finansiering og fremragende forskning som er fremhevet i universitetets strategiplan.

AM sin rolle i samfunnsplanleggingen

Avdelingene samling, konservering og fornminnevern håndterer den lovpålagte oppgaven med samlingsforvaltning, arkeologiske undersøkelser, samt saksbehandling og rådgivning for Riksantikvaren. I tillegg kommer eksterne naturvitenskapelige oppdrag på nasjonal basis samt forskning og formidlingsoppgaver på tvers av avdelingene i organisasjonen. De lovpålagte oppgavene er museets vesentligste eksterne inntektskilde.

Reduksjon i bemanning vil gi økt risiko for reduksjon av museets evne til å håndtere oppdrag og å følge opp vår rolle i arealutviklingen i Rogaland. Dette betyr at det vil være en reell risiko for forsinkelser av samfunnsmessig viktige tiltak som veiutløsning og boligbygging. Dette vil føre til en svekkelse av museets og universitetets anseelse.

AM Handlingsplan

Styret ber om en evaluering av handlingsplan for AM i lys av Bofu-prosessen. Handlingsplanen for AM er bygd opp med seks tema der et tema – samling og bevaring – er føyd til malen for UiS sine handlingsplaner for å dekke inn museets virksomhet. Nåværende plan er omarbeidet fra AmS sin tidligere handlingsplan. En eventuell reduksjon i stab må føre til en realistisk evaluering og justering av planer. I en slik prosess vil det være nødvendig med et fokus på: sikre museets basisoppgaver, ikke introdusere nye prosjekt/oppgaver som krever ekstra ressurser, ingen nye ansettelser samt å ta ut planlagte oppgaver for å redusere aktivitetsnivå.

Planen er organisert i 26 arbeidsfelt/tema under de seks hovedtemaene med 108 kulepunkt. Disse er både av generell karakter, men også spesifikke prosjekt eller oppgaver. I forhold til de nevnte kriterier vil en reduksjon på 20-30 % av tiltakene i handlingsplanen medføre en svekkelse av handlingsplanen. Reduksjonen vil slik museet ser det primært svekke utvikling av faglige og institusjonelle nettverk både internt og eksternt, forskning og publiseringsaktivitet, formidling samt viktig opprettholdning av kvalitet og kvantitet i samlingsansvaret og kildesikringsprosjektet.

Virkemiddelbruk

Reduksjon med tre stillinger i løpet av 2010 i følge Bofu-plan fra AM vil primært finne sted gjennom naturlig avgang, men andre tiltak i tråd med UiS sitt forslag til sluttordninger kan være aktuelle. Dette ligger i forlengelsen av reduksjon i bemanning gjennomført over tid. I 2000 inneholdt AM sin årsplan 78 årsverk, i 2008 var dette redusert til 65 årsverk mens museet har en årsplan i 2010 på 60 av. For å ivareta en rasjonell drift og skape handlingsrom for drift, har museet gjennom lang tid vurdert hver vakant stilling mot funksjon, behov og finansiering, og har i perioder innført stillingsstopp.

Når det gjelder eventuell ytterligere reduksjon i 2011-12 med fire stillinger som styret ber om en plan for, er det ikke mulig å planlegge med naturlig avgang. Museet regner med reell pensjonsalder på 70 år som betyr at det er først i 2014 dette eventuelt vil ha en effekt. I 2010 er det 16 ansatte som er 60 eller eldre og av disse er ni vitenskapelige stillinger. Ved en eventuell tidligere avgang enn 70 år er det en mulighet for at vitenskapelige stillinger vil være mest utsatt.

UiS har foreslått virkemidler (sluttordninger) for nedbemanning i tråd med siktemålet for balansert omstilling for utvikling. Reduksjon skal imidlertid skje gjennom frivillig avgang ved ulike tiltak som skal ha en Bofu-effekt. Kriteriene for vurdering av søknader om sluttordning ut fra reduksjon i studier ved UiS er ikke relevante for AM. Når det gjelder oppgaver som kan fjernes eller ansatte med særskilte individuelle grunner, er det ordninger som kan vurderes. Museet vil imidlertid være avhengig av at de "rette" personene ønsker å slutte dersom virkemidlet skal ha effekt.

Styrking av AM-satsninger

Virkemidler av denne typen har også et potensial for å gjennomføre endringer i organisasjoner gjennom omprioriteringer av stillinger. AM har behov for strategisk styrking i årene fremover der slike virkemidler kan spille en slik rolle.

AM har behov for styrking og nyrekruttering av vitenskapelig kompetanse i arkeologi for å sikre kontinuitet og styrking av satsningsfelt museet har pekt ut for de kommende årene. Målet må være å øke forskningsinnsatsen, bygge solid fundament for ny formidling og sikre utvikling av samlings- og forvaltningsarbeidet og oppdragsvirksomheten.

AM har også sterkt behov for styrking av IT-kompetanse med basis i arkeologifaget. Dette gjelder særlig grunnleggende kildesikring (databasekompetanse) og oppdrag (GIS- kompetanse).

Målsetningen for slik omprioritering vil være å opprettholde og utvikle faglig kvalitet og sikre oppdrag. Når virkemidler er på plass, vil disse kunne brukes til å overføre årsverk til stillinger med kompetansefelt som museet har behov for, og vil satse på i årene fremover.

Stavanger, 21.5.2010

Arne Johan Nærøy
Museumsdirektør

Tor Vestrheim
Avdelingsdirektør, Museumsadministrasjonen